

ຄະນະທີ່ປຶກສາດ້ານການຄຸ້ມຄອງ ການປະມົງ (TAB) ໃນອ່າງແມ່ນ້ຳຂອງ

ວັງນ້ຳເລິກແມ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສໃນລະດູແລ້ງຂອງປາ ໃນແມ່ນ້ຳຂອງ

ບົດສະເໜີແນະນຳວິທີການຄຸ້ມຄອງການປະມົງ No. 3
ສິງຫາ 2005

ເພື່ອການຄຸ້ມຄອງການປະມົງໃນອ່າງແມ່ນ້ຳຂອງຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ ແລະ ຍືນຍົງ.

ຄວາມເປັນມາ

ວັງນ້ຳເລິກແມ່ນເປັນພາກສ່ວນໜຶ່ງທີ່ສຳຄັນ ທີ່ເຊື່ອມຕໍ່ລະບົບນິເວດວິທະຍາຂອງແຫລ່ງ ທີ່ຢູ່ອາໄສທີ່ມີຢູ່ໃນລະບົບແມ່ນ້ຳໃນແມ່ນ້ຳຂອງ. ມັນເປັນບ່ອນລີ້ຊ້ອນທີ່ສຳຄັນຂອງປາທີ່ມີການເຄື່ອນຍ້າຍຫລາຍຊະນິດ ໂດຍສະເພາະແມ່ນໃນລະດູແລ້ງ ແລະ ກໍ່ເປັນແຫລ່ງທີ່ຢູ່ອາໄສຖາວອນ ຂອງພັນປາບາງຊະນິດ. ການປົກປັກຮັກສາວັງນ້ຳເລິກແມ່ນມີຄວາມສຳຄັນຕໍ່ການອານຸລັກພັນປາໃນແມ່ນ້ຳຂອງ. ໄດ້ມີການຮ່າງກົດລະບຽບຂັ້ນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ສູນກາງຂຶ້ນເພື່ອປົກປັກຮັກສາບັນ ດາວັງນ້ຳເລິກໃນແມ່ນ້ຳຂອງ, ແຕ່ວ່າ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຕົວຕັ້ງກ່າວແມ່ນປະສົບຄວາມຫຍຸ້ງຍາກ ແລະ ຍັງບໍ່ທັນໄດ້ຮັບຜົນດີເທົ່າທີ່ຄວນ.

ນອກຈາກຄວາມສຳຄັນທາງດ້ານການປະມົງ ແລະ ຕໍ່ຊີວິດປະຈຳວັນຂອງຊຸມຊົນແລ້ວ, ພວກເຮົາຍັງມີຂໍ້ມູນໜ້ອຍ ກ່ຽວກັບລະບົບເຮັດວຽກທີ່ຄວບຄຸມວັງນ້ຳເລິກ ແລະ ສິ່ງທີ່ມີຊີວິດຢູ່ໃນເຂດດັ່ງກ່າວ. ສະນັ້ນ, ຈຶ່ງມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ສຶກສາວັງນ້ຳເລິກເພື່ອໃຫ້ມີຂໍ້ມູນທີ່ຈະຊ່ວຍໃນການວາງແຜນປົກປັກຮັກສາແຫລ່ງທີ່ຢູ່ອາໄສທີ່ສຳຄັນດັ່ງກ່າວ¹.

ປຶ້ມທົນນີ້ແມ່ນໄດ້ສັງລວມເອົາບັນດາຄວາມຮູ້ທີ່ມີກ່ຽວກັບວັງນ້ຳເລິກ ແລະ ສົນທະນາເງື່ອນໄຂຕ່າງໆທີ່ຈຳເປັນສຳລັບການວາງແຜນໃນອານາຄົດ ເພື່ອຮັບປະກັນໃຫ້ມີການນຳເອົາແຜນປົກປັກຮັກສາໄປຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ².

ວັງນ້ຳເລິກ ແລະ ຄວາມສຳຄັນຕໍ່ການປະມົງ

ວັງນ້ຳເລິກແມ່ນຫຍັງ?

ນິຍາມກ່ຽວກັບວັງນ້ຳເລິກແມ່ນບໍ່ຈະແຈ້ງແຕ່ວ່າ ຖ້າຈະເວົ້າໃນແງ່ການປະມົງແລ້ວແມ່ນເປັນການງ່າຍທີ່ຈະກຳນົດ, ມັນແມ່ນເຂດວັງນ້ຳເລິກທີ່ມີຮ່ອງເສື່ອມຕໍ່ ແລະ ຖືກນຳໃຊ້ເປັນບ່ອນລີ້ຊ້ອນໃນລະດູແລ້ງຂອງປາທີ່ສຳຄັນຫລາຍຊະນິດ. ນິຍາມດັ່ງກ່າວແມ່ນເນັ້ນໃສ່ ຄວາມສຳຄັນຂອງລະບົບນິເວດວິທະຍາຂອງວັງນ້ຳເລິກຫລາຍກວ່າຄວາມເລິກ ຫລື ລັກສະນະຂອງຊີວະສາດນັ້ນ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມວັງນ້ຳເລິກແມ່ນໄດ້ເສື່ອມຕໍ່ກັບລະບົບນິເວດວິທະຍາຂອງນ້ຳຂອງ ນັບທັງແຫລ່ງທີ່ຢູ່ອາໄສ ຊຶ່ງໄດ້ປະສົມປະສານກັນເຂົ້າຢູ່ໃນລະບົບລວມຂອງແມ່ນ້ຳ.

ລັກສະນະທາງພູມສາດຂອງວັງນ້ຳເລິກ.

ລັກສະນະທາງດ້ານກາຍຍະພາບທີ່ຄວບຄຸມການສ້າງວັງນ້ຳເລິກ ແມ່ນລວມທັງລະບົບພູມສາດ, ສະພາບອາກາດ ແລະ ລະບົບຊີວະສາດຂອງນ້ຳ. ພວກມັນສາມາດເກີດຂຶ້ນຢູ່ສະຖານທີ່ທີ່ແຕກຕ່າງກັນຕາມລຳແມ່ນ້ຳ. ໃນແງ່ຂອງການປະມົງ, ຄຳວ່າ ວັງ ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນຫມາຍເຖິງ ວັງນ້ຳເລິກ ແລະ ເຂດທີ່ນ້ຳໄຫລແຮງລວມທັງເຂດແກ້ງທີ່

ມີນ້ຳຕົ້ນ ແລະ ໂຫລແຮງ ເລື່ອມຕໍ່ກັບເຂດທີ່ມີວັງນ້ຳເລິກຢູ່ທາງເທິງ, ເຂດພູທີ່ມີແຫລ່ງນ້ຳ. ສ່ວນດັ່ງກ່າວຂອງແມ່ນ້ຳແມ່ນມີລັກສະນະນ້ຳໂຫລແຮງ ແລະ ພູນວຽນຢູ່ໃນໃຈກາງຂອງອ່າງທີ່ເປັນກ້ອນຫີນໃຫຍ່ ແລະ ເປັນຖັດໃຕ້ນ້ຳ. ຢູ່ຕາມລຳແມ່ນ້ຳ ແມ່ນມີລັກສະນະນ້ຳຕົ້ນໂຫລຊ້າ ແລະ ມີຊາຍ ຫລື ໂຄນ, ແລະ ມີຄວາມເລິກໃນຮູບແບບຂອງນ້ຳຕົ້ນ ແລະ ນ້ຳເລິກ⁴ ທັງສອງຮູບແບບນີ້ແມ່ນພົບຢູ່ຕາມລຳແມ່ນ້ຳຂອງ ແລະ ສາຂາແມ່ນ້ຳຂອງ.

ຍ້ອນວ່າ ເງື່ອນໄຂທາງດ້ານພູມສາດ ບວກກັບດ້ານຊີວະສາດນ້ຳ, ວັງນ້ຳເລິກໃນແມ່ນ້ຳຂອງ ແມ່ນກະຈາຍກັນຢູ່, ແຍກອອກຈາກກັນຕາມລັກສະນະຂອງພູມສັນຖານ ຫລື ຢູ່ລວມກັນເປັນກຸ່ມ⁴. ໃນແງ່ຂອງການປະມົງວັງນ້ຳເລິກທີ່ສຳຄັນແມ່ນມີຢູ່ໃນພື້ນທີ່ດັ່ງລຸ່ມນີ້:

- ແຕ່ນ້ຳຕົກຄອນພະເພັງຊາຍແດນລາວ ກຳປູເຈັງ ໄປຫາເມືອງກະລາເຕັງ.
- ເຂດພື້ນທີ່ອ້ອມຮອບຄອນພະເພັງ
- ເຂດພາກເໜືອຂອງລາວ, ໂດຍສະເພາະແມ່ນຢູ່ແຂວງຫລວງພະບາງ.

ຢູ່ໃນເຂດອື່ນໆຂອງແມ່ນ້ຳຂອງກໍ່ມີວັງນ້ຳເລິກເຊັ່ນກັນ, ແຕ່ຍັງມີຂໍ້ມູນບໍ່ລະອຽດເທື່ອ ໂດຍສະ ເພາະຢູ່ແມ່ນ້ຳສາຂາຂອງແມ່ນ້ຳຂອງ.

ຊະນິດປາຢູ່ໃນວັງນ້ຳເລິກ

ເປັນທີ່ຮູ້ກັນມາແຕ່ດົນແລ້ວວ່າ ວັງນ້ຳເລິກແມ່ນເປັນບ່ອນລີ້ຊ້ອນຂອງປາ ທີ່ເຄື່ອນຍ້າຍ ໃນລະດູແລ້ງ⁵ ແລະ ກໍ່ຍັງມີປາບາງຊະນິດທີ່ບໍ່ມີການເຄື່ອນຍ້າຍ ແລະ ອາໄສປະຈຳຢູ່ວັງນ້ຳເລິກຕະຫລອດເວລາເຊັ່ນ ປາກວາງ (*Boesemania microlepis*, *Boesemania croaker*) ແມ່ນຈະອາໄສຢູ່ວັງນ້ຳເລິກຕະຫລອດຊີວິດຂອງມັນ ແລະ ຈະອາໄສກິນປານ້ອຍທີ່ມີການເຄື່ອນຍ້າຍຜ່ານວັງນ້ຳເລິກ. ປາຊະນິດທີ່ມີການເຄື່ອນຍ້າຍເຊັ່ນ: ປາປາກນວດ (*Hypsibarbus malcolmi*) ແມ່ນອາໄສວັງນ້ຳເລິກເປັນບ່ອນວາງໄຂ່. ວັງນ້ຳເລິກຍັງເປັນ ບ່ອນຢູ່ທີ່ສຳຄັນຂອງປາບິກໂດຍສະເພາະແມ່ນໃນລະດູແລ້ງ.

ວັງນ້ຳເລິກເຂດນ້ຳຕົກຄອນພະເພັງ - ກະລາເຕັງ-ຊຽງແຕງ ແມ່ນໄດ້ມີຫລາຍໂຄງການ ທີ່ໄດ້ສຶກສາຄົ້ນຄວ້າ, ດ້ວຍ ເຫດນັ້ນຊະນິດພັນປາໃນເຂດດັ່ງກ່າວ ຈຶ່ງໄດ້ມີການບັນທຶກໄດ້ດີ ພໍສົມຄວນ.

ການສົມທຽບຊະນິດພັນປາຢູ່ເຂດດັ່ງກ່າວ ກັບເຂດອື່ນໄດ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ມີພຽງປາບາງຊະນິດທີ່ຄືກັນ, ຊຶ່ງຊີ້ໃຫ້ເຫັນວ່າ ມີປາບາງຊະນິດແມ່ນມັກຈະອາໄສຢູ່ວັງສະເພາະຂອງໃຜມັນ ⁷ (ການເລືອກທີ່ຢູ່ອາໄສສະເພາະນີ້ຢູ່ບາງບ່ອນແມ່ນໄດ້ຕັ້ງຊື່ ວັງນ້ຳເລິກຕາມຊະນິດປາທີ່ອາໄສຢູ່ ເຊັ່ນ: ປຸ່ງປາກວາງເປັນຕົ້ນ). ເຫດຜົນທີ່ວ່າ ຍ້ອນຫຍັງ ປາບາງຊະນິດຈຶ່ງເລືອກຢູ່ສະເພາະບາງ ເຂດເທົ່ານັ້ນ ແມ່ນຍັງຈະຕ້ອງໄດ້ມີການສຶກສາຢ່າງລະ

ອາດໃນອານາຄົດ, ແຕ່ສ່ວນນຶ່ງອາດແມ່ນຍ້ອນລັກສະນະຄວາມເລິກຂອງວັງ, ຄວາມແຮງຂອງນ້ຳໄຫລ, ລັກສະນະໃຕ້ພື້ນນ້ຳຂອງວັງ, ຄວາມຄ້ອຍຊັນ, ຢູ່ໃກ້ກັບເຂດນ້ຳຖ້ວມ, ເປັນແກ້ງ, ຖ້ຳຫີນຢູ່ພື້ນນ້ຳ ຊຶ່ງເໝາະສຳລັບລີ້ຊ້ອນ ຈາກເຄື່ອງມືຫາປາ.

ການປະມົງ ຢູ່ວັງນ້ຳເລິກ

ຢູ່ໃນວັງນ້ຳເລິກກໍ່ມີການປະມົງສະເພາະຂອງໃນແຕ່ລະເຂດ, ຊຶ່ງຄວາມສຳຄັນຂອງວັງ ນ້ຳເລິກແມ່ນເປັນບ່ອນຮັບປະກັນເພື່ອເຮັດໃຫ້ປາສາມາດຈະເລີນເຕີບໂຕຕາມວົງຈອນຊີວິດຂອງມັນ ຊຶ່ງລວມທັງການເຄື່ອນຍ້າຍຂຶ້ນ ແລະ ລົງ, ການປະມົງສ່ວນຫລາຍແມ່ນຖືເອົາເວລາ ດັ່ງກ່າວເພື່ອຈັບປາ. ຍົກຕົວຢ່າງ: ການປະມົງຢູ່ກຳປູເຈັງ ແລະ ຫວຽດນາມ ທີ່ຈັບລູກປາຊວາຍ ໝາກໄມ້ (*Pangasianodon hypophthalmus*) ແມ່ນຂຶ້ນກັບຈຳນວນແມ່ພັນທີ່ປະສົມພັນກັນໃນວັງນ້ຳເລິກ ຢູ່ເຂດພາກເໜືອຂອງ ກະລາເຕັງ.

ສະພາບລວມຂອງວັງນ້ຳເລິກ

ຊຸມຊົນຊາວປະມົງແມ່ນມີຄວາມເຂົ້າໃຈເຖິງຄວາມສຳຄັນຂອງວັງນ້ຳເລິກທີ່ເປັນແຫລ່ງທີ່ຢູ່ອາໄສ ແລະ ເປັນບ່ອນຄຸ້ມກັນພໍ່ແມ່ພັນປາ. ບາງເຂດກໍ່ໄດ້ມີການປະກາດວັງນ້ຳເລິກ ເປັນວັງສະຫງວນພັນປາຂອງບ້ານ ເພື່ອຄຸ້ມຄອງ ແລະ ປົກປັກຮັກສາພັນປາຢູ່ໃນເຂດຂອງຕົນ.

ຕົວຢ່າງນຶ່ງແມ່ນຢູ່ເຂດພາກໃຕ້ຂອງລາວ ເຂດນ້ຳຕົກຄອນພະເພັງ, ເມືອງໂຂງ, ແຂວງຈຳປາສັກ, ປະຊາຊົນໃນ 59 ໝູ່ບ້ານ ໄດ້ສ້າງຕັ້ງເຂດວັງສະຫງວນຂຶ້ນ⁸ ແລະ ມີສ່ວນຮ່ວມໃນການວາງແຜນ, ປົກປັກຮັກສາ ແລະ ນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ. ໃນການປະເມີນຜົນ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຢູ່ເຂດວັງສະຫງວນລາຍງານວ່າ ປາ 24 ຊະນິດ ແມ່ນໄດ້ມີຈຳນວນເພີ່ມຂຶ້ນ. ລວມທັງຊະນິດທີ່ອາໄສຢູ່ວັງນ້ຳເລິກປະຈຳ ປາກວາງ (*Boesemania microlepis*), ປາຕອງລາຍ (*Chitala blanchi*) ປາຕອງດາວ (*Chitala ornata*) ແລະ ຈຳພວກທີ່ມີການເຄື່ອນຍ້າຍ ປາອອດ (*Pangasius conchophilus*), ປາຍອນ (*Pangasius macronema*), ປາເອີນ (*Probarbus jullieni*), ປາພອນ (*Cirrhinus microlepis*). ຊຸມຊົນຢູ່ຫລວງພະບາງ ກໍ່ມີການສ້າງຕັ້ງວັງສະຫງວນຄ້າຍຄືກັບເຂດເມືອງໂຂງ.

ເຖິງວ່າ ຈະມີການພະຍາຍາມ ໃນການປົກປັກຮັກສາວັງນ້ຳເລິກກໍ່ຕາມ ແຕ່ການປ່ຽນແປງທາງດ້ານຊີວະສາດຂອງນ້ຳເຊັ່ນ: ການສ້າງເຂື່ອນໄຟຟ້າ ຫລື ເຂື່ອນປ້ອງກັນນ້ຳຖ້ວມແມ່ນສົ່ງຜົນສະທ້ອນຕໍ່ວັງນ້ຳເລິກ. ການປ່ຽນແປງທາງໄຫລຂອງນ້ຳ ປະສົມປະສານກັບການເຊາະເຈື່ອນຂອງດິນ ອາດເຮັດໃຫ້ວັງນ້ຳເລິກມີການຕົ້ນເຂີນ. ຊຶ່ງບັນຫາດັ່ງກ່າວແມ່ນພົບເຫັນຢູ່ແມ່ນ້ຳສາຂາແມ່ນ້ຳຂອງ, ສຳລັບລຳແມ່ນ້ຳຂອງ ແມ່ນຍັງບໍ່ທັນໄດ້ຮັບຜົນກະທົບໃດໆເທື່ອ. ແຕ່ວ່າ ວັງນ້ຳເລິກຫລາຍບ່ອນແມ່ນມີຕະກອນຫລາຍຂຶ້ນໂດຍສະເພາະຢູ່ເຂດກາລາເຕັງ ຫາ

ຊຽງແຕງ, ຊຶ່ງຈະສົ່ງຜົນກະທົບຢ່າງຮ້າຍແຮງຕໍ່ຊະນິດປາຢູ່ທົ່ວອ່າງແມ່ນ້ຳຂອງ. ການປ່ຽນແປງວັງນ້ຳເລິກອາດ ເທົ່າກັບ ຫລື ຮ້າຍໄປກວ່າການຕັ້ງທາງເຄື່ອນຍ້າຍຂອງປາ ເພື່ອສ້າງອ່າງເກັບນ້ຳ.

ສິນທະນາ

ການປົກປັກຮັກສາວັງນ້ຳເລິກແມ່ນບັນຫາຂ້າມຊາຍແດນ. ການປະມົງຂອງສີ່ປະເທດ ໃນແມ່ນ້ຳຂອງຕອນລຸ່ມ ແມ່ນຂຶ້ນກັບຈຳນວນປາທີ່ອາໄສຢູ່ວັງນ້ຳເລິກ ຊຶ່ງເປັນບ່ອນລີ້ຊ້ອນ ໃນລະດູແລ້ງ. ປາບາງຊະນິດອາດຈະໃຊ້ວັງ ນ້ຳເລິກເພື່ອວາງໄຂ່ ຫລື ເປັນບ່ອນຊອກອາຫານ, ຊຶ່ງແມ່ນວົງຈອນຊີວິດຂອງມັນ ແລະ ລະບົບການເຄື່ອນຍ້າຍ ຂອງປາທີ່ມີຄວາມຜູກພັນກັບວັງນ້ຳເລິກ. ການແບ່ງລະບົບການເຄື່ອນຍ້າຍປາໃນແມ່ນ້ຳຂອງອອກເປັນສາມລະ ບົບແຕກຕ່າງກັນນັ້ນ ແມ່ນອີງຕາມລັກສະນະທາງດ້ານພູມສາດ ແລະ ເຂດວັງນ້ຳເລິກ. ຍ້ອນເຫດຜົນດັ່ງກ່າວ ພວກເຮົາຈຶ່ງບໍ່ສາມາດແຍກວັງນ້ຳເລິກ ອອກຈາກລະບົບນິເວດ ຂອງແມ່ນ້ຳຂອງໄດ້. ການວາງແຜນເພື່ອຄຸ້ມຄອງ ວັງນ້ຳເລິກ ແມ່ນຕ້ອງໄດ້ພິຈາລະນາປັດໃຈທີ່ຜູກພັນກັນກັບສິ່ງແວດລ້ອມອື່ນໆ. ອີກຢ່າງໜຶ່ງ, ແຜນການຄຸ້ມຄອງ ດັ່ງກ່າວ ແມ່ນຕ້ອງລວມເອົາທັງການຄຸ້ມຄອງຊະນິດພັນປາກັບທີ່ ແລະ ຊະນິດ ພັນປາທີ່ມີການເຄື່ອນຍ້າຍຂ້າມ ຊາຍແດນ.

ເປັນທີ່ຮູ້ແຈ້ງແລ້ວວ່າ ການພັດທະນາໃດ ທີ່ສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ລະບົບຊີວະສາດຂອງນ້ຳ ແມ່ນສົ່ງຜົນສະທ້ອນເຖິງ ແຫລ່ງທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງປາໃນວັງນ້ຳເລິກເຊັ່ນກັນ. ການສຶກສາຜົນກະທົບດ້ານທຳມະຊາດ (Environmental Impact Assessments) ແລະ ການສຶກສາຜົນກະທົບທີ່ມີຕໍ່ການປະມົງ (Fisheries Impact Assessments) ແມ່ນຕ້ອງໄດ້ລວມເອົາການປົກປັກຮັກສາວັງນ້ຳເລິກເຂົ້ານຳ, ເຖິງແມ່ນວ່າ ວັງນ້ຳເລິກຈະຢູ່ໄກກັບເຂດຂອງ ໂຄງການກໍ່ຕາມ.

ການປົກປັກຮັກສາແບບມີສ່ວນຮ່ວມ (co-management) ຊຶ່ງລວມທັງເຂດສະຫງວນພັນປາຢູ່ ວັງນ້ຳເລິກ ແມ່ນເປັນວິທີການທີ່ດີທີ່ສຸດ ສຳລັບການປົກປັກຮັກສາວັງນ້ຳເລິກ. ຊຸມຊົນຊາວປະມົງເຫັນໄດ້ຄວາມສຳຄັນ, ຜົນທີ່ຈະໄດ້ຮັບຕາມມາ ຂອງວັງສະຫງວນພັນປາດັ່ງກ່າວ ແລະ ໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດດ້ວຍ ຄວາມສະມັກໃຈ.

ຂໍ້ສະເໜີແນະນຳດ້ານການຄຸ້ມຄອງ

ຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບວັງນ້ຳເລິກທີ່ມີໃນປະຈຸບັນໄດ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງຄວາມສຳຄັນຂອງວັງນ້ຳເລິກທີ່ມີຕໍ່ການປະມົງ ແລະ ຕໍ່ລະບົບນິເວດວິທະຍາຂອງແມ່ນ້ຳຂອງທັງຫມົດລະບົບ. ການຄົ້ນຄວ້າໃດໆ ກ່ຽວກັບວັງນ້ຳເລິກແມ່ນຄວນ ເຮັດເປັນລະບົບ, ການຍອມຮັບເຖິງຫນ້າທີ່ຂອງວັງນ້ຳເລິກ ທີ່ເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງ ອົງປະກອບຂອງລະບົບທີ່ໃຫຍ່ ທີ່ສຸດ ນັ້ນຫມາຍຄວາມວ່າ ການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງແຫລ່ງທີ່ຢູ່ອາໄສທີ່ສຳຄັນໃນວັງນ້ຳເລິກແມ່ນຕ້ອງ

ກວມເອົາທັງ ຫມິດລະບົບນິເວດວິທະຍາໃນແມ່ນໍ້ຂອງ, ແທນທີ່ຈະເບິ່ງແຕ່ຄວາມສໍາຄັນໃນທ້ອງຖິ່ນໃດນຶ່ງ. ໂດຍອີງຕາມສິ່ງທີ່ກ່າວມາຂ້າງເທິງ, ພວກເຮົາໃຫ້ຄໍາແນະນໍາດັ່ງນີ້:

1. ລົງທະບຽນເຂດວັງນໍ້າເລິກທີ່ສໍາຄັນຢູ່ລໍາແມ່ນໍ້ຂອງ (ອາດຈະບໍ່ຫມາຍເຖິງທຸກໆວັງນໍ້າເລິກແຕ່ອາດແບ່ງເປັນເຂດທີ່ມີວັງນໍ້າເລິກກໍ່ອາດຈະພຽງພໍແລ້ວ). ອີງໃສ່ຂໍ້ມູນທີ່ມີ ແລະ ເນັ້ນໜັກໃສ່ການສຶກສາຢ່າງລະອຽດ ກ່ຽວກັບບ່ອນລີ້ຊ້ອນຂອງປາໃນລະດູແລ້ງໃນອ່າງແມ່ນໍ້ຂອງ ໂດຍການສໍາພາດຊາວບ້ານ ແລະ ຊາວປະມົງ. ຈັດແບ່ງເຂດວັງນໍ້າເລິກທີ່ສໍາຄັນໃນແມ່ນໍ້ຂອງໂດຍອີງໃສ່ ລະບົບຊີວະສາດຂອງນໍ້າ ແລະ ນໍາໃຊ້ແຜນທີ່ແຫລ່ງ ນໍ້າ (Hydrographic Atlas) ຂອງອ່າງແມ່ນໍ້ຂອງເພື່ອເປັນບ່ອນອີງ.
2. ຍ້ອນວ່າວັງນໍ້າເລິກເປັນບ່ອນຈົມຢູ່ໃຕ້ນໍ້າ (sink habitat) ຊຶ່ງອາດເປັນບ່ອນທີ່ເຫມາະສົມໃນການສຶກສາເຖິງຄວາມອຸດົມສົມບູນຂອງທໍາມະຊາດ ແລະ ການປະມົງໃນອານາຄົດ. ໃນໄລຍະສັ້ນແມ່ນຄວນຄົ້ນຄວ້າວ່າຈະເນັ້ນໃສ່ເງື່ອນໄຂໃດເພື່ອສໍາຫລວດ ແລະ ຈະນໍາໃຊ້ວິທີການແນວໃດເຂົ້າໃນການສຶກສາວັງນໍ້າເລິກ.
3. ຊຸກຍູ້ໃຫ້ມີການຄົ້ນຄວ້າກ່ຽວກັບໜ້າທີ່ ແລະ ຄວາມສໍາຄັນທາງດ້ານນິເວດວິທະຍາ ຂອງວັງນໍ້າເລິກ. ແຕ່ວ່າ ຕ້ອງໄດ້ມີການວາງແຜນການລະອຽດມີກົນໄກປະສານງານ ກັບທຸກພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.
4. ສົນທະນາໃນເບື້ອງຕົ້ນກັບພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ ກ່ຽວກັບວິທີການທີ່ຈະເອົາບັນຫາວັງນໍ້າເລິກ ເຂົ້າຢູ່ໃນການສຶກສາຜົນກະທົບດ້ານທໍາມະຊາດ ແລະ ການສຶກສາຜົນກະທົບຕໍ່ການປະມົງຂອງໂຄງການພັດທະນາ ແລະ ຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນນໍ້າ.

ບົດສັງລວມຊ້ອນທ້າຍ :

1. ຢູ່ໃນກອງປະຊຸມຄັ້ງທໍາອິດຂອງ TAB ໃນປີ 2000 ໄດ້ຕົກລົງເຫັນດີໃຫ້ມີການ ທົບທວນຄືນໜ້າທີ່ຂອງວັງນໍ້າເລິກໃນແມ່ນໍ້ຂອງ. ການທົບທວນຄືນແມ່ນໄດ້ດໍາ ເນີນໂດຍທີມງານຈາກແຜນງານການປະມົງຂອງ MRCs ແລະ ຜົນຂອງການສຶກສາ ແມ່ນໄດ້ຈັດພິມ ໃນປີ 2002 (ເບິ່ງບົດສັງລວມຫຍໍ້ລຸ່ມນີ້).
2. Poulson, A., Ouch Poeu, Sinthavong Viravong, Ubolratana Suntornratana and Nguyen, T.T (2002). Deep pools as dry season fish habitats in the Mekong River MRC Technical Paper No.4. Mekong River Commsission, Phnom Penh. 22 pp.
3. Welcomme, R. L.(1985) River fishries. FAO Fisheries Technical Paper No. 262, Rome.
4. ວັງນໍ້າເລິກໃນແມ່ນໍ້ຂອງ (ຮູບ 1)

ຮູບທີ່ 1: ວັງນ້ຳເລິກ ໃນແມ່ນ້ຳຂອງ

5. Roberts, T.R & I.G Baird. (1995) Traditional fisheries and fish ecology on the Mekong River at Khone Waterfalls in southern Laos. Natural History Bulletin Siam Society, 1985. 43:pp 219-262
6. ສົມທຽບຊະນິດພັນປາ ຢູ່ 4 ວັງນ້ຳເລິກ (ຕາຕະລາງ 1)
- 7 Baird, I.G., P. Kisouvannalath, V. Inthaphaysi & B. Phylaivanh. (1998) the potential for ecological classification as a tool for establishing and monitoring fish conservation zones in the Mekong River. Technical Report No. 2.
- 8 Van Zalinge, N., Lieng Sopha, Ngor Peng Bun, Heng Kong, and Jorgensen, J.,V. (2002). Status of the Mekong Pangasianodon hypophthalmus resources, with special referece to stock shared between Cambodia and Viet Nam. MRC Technical Paper No.1, Mekong River Commission, Phnom Penh. 29 pp
- 9 Chomchanta, P., P. Vongphasouk, S. Chanrya, C. Soulignavong, B. Saadsy & T.J. Warren. (2000). A preliminary assessment of the Mekong Fishery Conservation Zones in the Siphandone area of southern Lao PDR, and recommendations for futher evaluation and monitoring. LARReC Technical Papaer No. 0001.

ຕາຕະລາງ 1: ສົມທຽບຊະນິດພັນປາ ຢູ່ 4 ວັງນ້ຳເລິກ

	ຫລວງພະບາງ	ຈຳປາສັກ	ເມືອງໂຂງ	ກະລາຕີ
ປາລິງ				X
ປາກວາງ			X	X
ປາຫລາດ	X		X	
ປາຄໍ່		X		
ປາຍອນຕາໂລ້		X		
ປາຍອນເງິນ				X
ປາຍອນທອງ			X	X
ປາຍອນ	X			X
ປາຍອນ				X
ປາຊວາຍຫາງເທລືອງ				X
ປາເຜາະ	X	X		X
ປາອອດ				X
ປາຊວາຍໝາກໄມ້			X	
ປາໜ້າໜູ			X	X
ປານາງ	X	X		X
ປາແຂ້			X	X
ປາໝູມັນ				X
ປາສັອຍ			X	X
ປາພອນ				X
ປາເພັງ		X		X
ປາສະອີ		X		
ປາສູດຂ້າງແຊກ	X			
ປາປາກໜວດ	X			
ປາປາກນາ	X	X		
ປາສະກາງ		X		
ປາຈອກຫິວແຫລມ				X
ປາເອີນແດງ	X			X
ປາເອີນຂາວ			X	
ປາແຕບ				X
ປາສະນາກ		X		
ປາໝາກຜາງ			X	
ປາຕອງລາຍ		X		
ປາຕອນດາວ	X		X	X

ບົດສະເໜີອື່ນໆ ທີ່ໄດ້ຈັດພິມ

- ຊະນິດປາໃຫຍ່ໃນແມ່ນ້ຳຂອງ: ການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ຊີວະວິທະຍາ
- ບົດບາດແມ່ຍິງ ໃນວຽກງານການປະມົງ ຢູ່ອ່າງແມ່ນ້ຳຂອງຕອນລຸ່ມ
- ວິທີການດຳລົງຊີວິດ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງການປະມົງ ຢູ່ອ່າງແມ່ນ້ຳຂອງຕອນລຸ່ມ
- ການເຄື່ອນຍ້າຍຂອງປາໃນອ່າງແມ່ນ້ຳຂອງຕອນລຸ່ມ

ຈັດພິມໂດຍ ກອງເລຂາຄະນະກຳມະທິການແມ່ນ້ຳຂອງສາກົນ

ເພື່ອສົ່ງເສີມ ແລະ ຊຸກຍູ້ວຽກງານ TAB

ຄະນະກຳມະທິການແມ່ນ້ຳຂອງສາກົນ

ຕັ້ງ ບນ: 6101, 184 ຖະນົນຟ້າງຸ່ມ, ໜ່ວຍ 18, ບ້ານສີຖານເໜືອ

ເມືອງ ສີໂຄດຕະບອງ, ນະຄອນຫລວງວຽງຈັນ, ສປປ ລາວ

ໂທລະສັບ: (856 21) 263 263; ແຟກ: (856 21) 263 264

ອີແມວ: mrcs@mrcmekong.org; ແວບໄຊ: www.mrcmekong.org

ແປ ແລະ ຮຽບຮຽງພາສາລາວໂດຍ: ການວິພອນ ພຸດທະວົງສ໌

ເມສາ 2008